

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 52/09-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. marca 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti P. Ď., K., zastúpeného advokátom JUDr. A. G., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. Ď. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/2006 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. P. Ď. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. P. Ď. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 300,97 € (slovom tristo eur a deväťdesiatšedem centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. A. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 52/09-13 zo 4. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. Ď., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 9. augusta 2006 podal na okresnom súde návrh na začatie konania, ktorým sa domáhal proti spoločnosti K. p., a. s., B. (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 350 147 Sk s prísl. z titulu neuhradenia poistného plnenia zo strany žalovanej. Dňa 3. októbra 2006 okresný súd vyzval sťažovateľa na uhradenie súdneho poplatku za návrh, ktorý sťažovateľ následne uhradil. Podľa sťažovateľa od uhradenia súdneho poplatku okresný súd vo veci nekoná, napriek viacnásobným žiadostiam o nariadenie súdneho pojednávania a sťažnosti na priet'ahy v konaní podanej predsedníčke okresného súdu 14. februára 2008.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/06 porušené bolo, prikáže okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prietáhov, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk a uloží okresnému súdu uhradiť mu trovy konania a trovy právneho zastúpenia v sume 9 067 Sk.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr. 3155/09 z 25. februára 2009 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 9. marca 2009.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov uviedla:

„(...) Súhlasím s tým, aby podľa ust. § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. (...)

S poukazom na jednotlivé úkony vykonané v predmetnom konaní musím konštatovať, že predmetné konanie je poznačené prietahom, ktorý bol spôsobený neprimerane vysokým počtom pridelených vecí v oddelení zákonnej sudkyne ako i pretrvávajúcim poddimenzovaným stavom sudcov a administratívnych pracovníkov na Okresnom súde Bratislava I. Sťažnosť sťažovateľov na prietahy v konaní je dôvodná. (...)“

Právny zástupca sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu nezaujal stanovisko, vyjadril však súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či označeným postupom okresného súdu bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 173/06).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 22 C 63/2006:

- 9. august 2006 – sťažovateľ podal okresnému súdu žalobu o plnenie z poistnej zmluvy proti žalovanej,
- 2. október 2006 – okresný súd vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku za návrh (výzvy doručené sťažovateľovi a jeho právnomu zástupcovi 18. decembra 2006),
- 18. január 2007 – sťažovateľ uhradil súdny poplatok za návrh,
- 6. február 2007 – okresný súd vydal uznesenie, ktorým uložil žalovanej, aby sa v lehote 10 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia vyjadrila k žalobe sťažovateľa,
- 19. február 2007 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovanej k žalobe sťažovateľa,
- 13. apríl 2007 a 24. september 2007 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľa o „vytýčenie termínu pojednávania“,
- 14. február 2008 – sťažovateľ podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní,
- 18. február 2008 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľa o „vytýčenie termínu pojednávania“,

- 25. august 2008 – okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 2. október 2008,
- 30. september 2008 – okresnému súdu bola doručená žiadosť právnej zástupkyne žalovanej o odročenie pojednávania z dôvodu krátkej doby na naštudovanie spisu (plná moc udelená 29. septembra 2008),
- 2. október 2008 – pojednávanie na okresnom súde bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania a ich právnych zástupcov odročené na 4. december 2008,
- 24. október 2008 – okresný súd predvolal účastníkov konania a ich právnych zástupcov na pojednávanie nariadené na 4. december 2008,
- 4. december 2008 – na pojednávaní bolo vykonané dokazovanie výsluchom právnych zástupcov účastníkov konania, bolo vyhlásené uznesenie o pripustení návrhu právneho zástupcu sťažovateľa na doplnenie dokazovania znaleckým dokazovaním a následne bolo pojednávanie odročené na neurčito,
- 8. január 2009 – okresný súd vydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania znalcom z odboru cestnej dopravy – nehody v cestnej doprave, odhad hodnoty cestných vozidiel a technického stavu vozidiel.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03, I. ÚS 293/06). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 95/06).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 63/2006 o žalobe sťažovateľa o plnenie z poisťnej zmluvy došlo k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že doterajšia dĺžka namietaného konania nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania má čiastočný podiel aj sťažovateľ, ktorý zaplatil súdny poplatok za podanú žalobu až 17. januára 2007, t. j. po viac ako piatich mesiacoch od podania žaloby, čím prispel k doterajšej dĺžke konania.

Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadal pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný najmä v období od 19. februára 2007 do 25. augusta 2008, t. j. viac ako 18 mesiacov.

Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. Okresný súd teda počas viac ako 18 mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca v napadnutej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02).

K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania s'ťažovateľa, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Napokon, aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uznala, že označené konanie je poznačené priet'ahom, čím došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa.

Obranu okresného súdu, podľa ktorého priet'ahy boli spôsobené neprimeraným počtom pridelených vecí, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 140/06), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02, I. ÚS 331/06).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva s'ťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, ako aj na jeho podiel na celkovej dĺžke konania považuje za primerané v sume 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil a vyúčtoval trovy za právne zastúpenie v celkovej sume 9 067 Sk, t. j. 300,97 € vrátane 19 % DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je

191 Sk. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

Sťažovateľovi vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnému súdu) v sume 6 734 Sk, t. j. 223,53 € vrátane režijného paušálu, a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 (vyjadrenie z 9. marca 2009) v sume 122,85 € vrátane režijného paušálu. Vzhľadom na uvedené sťažovateľovi vznikol nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 346,38 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa nepredložil osvedčenie platiteľa DPH, ústavný súd pri výpočte trov konania na uplatnenie DPH neprihliadal.

Vzhľadom na to, že právny zástupca si uplatnil úhradu trov len vo výške 9 067 Sk, t. j. 300,97 €, ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2009